

Motion till riksdagen 2010/11:U310

av **Karin Åström och Maria Stenberg (S)**

Barentssamarbetet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell strategi för utveckling av nordområdet och ett fördjupat samarbete i Barents euroarktiska region.

Motivering

En utveckling av det nordliga samarbetet har sedan 1970-talet bedrivits via Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet som i nära samverkan med Nordkalottrådet, Barentsrådet och Arktiska rådet bidragit till en viktig struktur för mellanstatliga och interregionala kontakter i nord. Det övergripande målet för det nordiska samarbetet med närområdet är att bidra till en säker och stabil utveckling samt att stärka demokratin, öka värdegemenskapen och att medverka till en utveckling av handeln och marknadsekonomin i området.

Vår motion vill väcka intresset för nordområdets unika utvecklingsmöjligheter, nationellt och regionalt, samt fokusera på ansvaret att utarbeta långsiktiga nationella strategier för samarbetet och att verka för en ökad nordisk samverkan i Barents euroarktiska region.

Barents euroarktiska region är idag Europas största interregionala samarbetsregion, omfattande de nordliga delarna av Sverige, Finland och Norge samt nordvästra Ryssland, totalt 1,75 miljoner km², 13 regioner och 4,9 miljoner invånare.

Barentssamarbetet syftar bl.a. till att säkerställa fred och säkerhet samt skapa en hållbar social och ekonomisk utveckling i området och i Europa i sin helhet, genom att utveckla kontakterna mellan människorna i området och stärka den kulturella identiteten.

Fel! Okänt namn

Samarbetets framtida betydelse

Barentssamarbetet är en nationell angelägenhet som är av stor betydelse för både vårt grannlandssamarbete och den regionala utvecklingen. Norrbotten och Västerbottens län omges av en 1 500 km lång landbaserad riksgrens till Nordnorge och Nordfinland och har därigenom en lång historisk tradition av mellanfolkliga kontakter och gränshandel, ett samarbete som under senare tid också utvidgats till regionerna i nordvästra Ryssland.

Frågan om nationella prioriteringar är av stor betydelse såväl för gränssamarbetets framtid som för nationens långsiktiga möjligheter att tillvarata nordområdets potential för svensk samhälls- och näringslivsutveckling.

Råvarutillgångar och nya transportvägar

Regionen kring Barents hav har stora möjligheter att bli ett av världens ekonomiskt viktigaste områden inom en inte alltför avlägsen framtid. I området, som är den sista orörda reserven av naturtillgångar, finns bl.a. mineraler, olja och gas, som kommer att kunna utvinnas under de kommande decennierna.

De senaste årens mineralfyndigheter samt upptäckten av olja och gas i Barents hav har snabbt förändrat förutsättningarna för människor och samhällsbyggnad. Globalt är fyndigheterna en av de största och medför därför ökade såväl nationella som internationella investeringar.

På Kolahalvön har förberedelserna startat för exploateringen av de nyupptäckta fyndigheterna av mineraler, olja och naturgas. Pågående arbeten i Murmansk omfattar stora investeringar och beräknas för bara detta område uppgå till för närvarande ca 150 miljarder kronor.

Den pågående klimatförändringen, som för Arktis del innebär att glaciärer och havsis smälter undan i större omfattning än tidigare, skapar på sitt sätt förutsättningar för nya transportvägar till Asien. I sommar har två tyska fraktfartyg, tillhörande Belugagruppen, för första gången kunnat gå genom Nordostpassagen utan problem.

Vid Harvarduniversitetet i USA har experter räknat fram att den nordliga fartygsrutten skulle innebära stora besparingar för framtida transporter mellan de ekonomiskt framgångsrika länderna i Europa och Asien. På sikt kommer man med all sannolikhet att kunna frakta varor mellan Asien och Europa tvärs över Nordpolen via gigantiska supertankrar som blir tre gånger större än dagens. Men samtidigt som de förändrade klimatförhållandena och oklara gränsförhållanden i området, kan de också leda till säkerhetspolitiska risker med helt nya konflikter som följd, vilket innebär att en sammanhållen politik för den nordliga regionen behövs. Med ett större engagemang från svensk sida kan vi bättre följa den ekonomiska och säkerhetspolitiska utvecklingen, samtidigt som Sveriges miljöteknologi skulle komma väl till pass i den känsliga miljön i området.

I många regionala sammanhang poängteras sambandet mellan en konkurrenskraftig region och dess förmåga att initiera samverkan, attrahera informationsteknik, investera i infrastruktur, kapital och människor samt bidra till en

Fel! Okänt namn på

kreativ och innovativ företagsmiljö. Utbyggnaden av Barentsregionens infrastruktur är kanske den viktigaste frågan och av avgörande betydelse för den ekonomiska utvecklingen inom turism, handel och industri. Idag är samtliga transportalternativ underutvecklade och utvecklingshämmande. Vagnätet är utvecklat för tunga transporter och avsaknaden av öst–västliga flyg- och järnvägsförbindelser försvårar samarbetet. En anslutning av det svensk-finska järnvägsnätet till Oktoberjärnvägen från Murmansk skulle bidra till en överföring av stora godsvolymer från ett idag redan överbelastat ryskt järnvägssystem och för svensk del säkerställa framtida drift av Norrbottenbanan och hamnfart i Bottenviken.

Infrastrukturfrågan är därför av gemensamt intresse för samtliga aktörer i nord och måste lösas genom beslutsamhet och finansiell samverkan på mellanstatlig nivå.

Fördjupat Barentssamarbete

Ett fördjupat Barentssamarbete, där man för svensk del med fördel kan dra lärdomar och erfarenheter från det nordiska och baltiska samarbetet, bör starta snarast.

- ? Ett intensifierat internationellt samarbete som kan kopplas till lokala och regionala utvecklingsstrategier, exempelvis:
- ? utveckling av ett öst–västligt transport- och kommunikationssystem
- ? råvaruförsörjning inom skogs- och pappersindustrin
- ? undanröjande av gränshinder inom handel och arbetskraftsutbyte
- ? förbättrad kompetensförsörjning inom gruvnäring, utbildning, hälso- och sjukvård.

Ett framgångsrikt ekonomiskt och socialt Barentssamarbete måste baseras på ökat informationsutbyte och lokalt engagemang samt på att administrativa hinder undanröjs för gränssamarbetet. I tider av bristande finansiering är en samordning av nationella, regionala och lokala insatser nödvändig för att goda resultat ska kunna uppnås. Ett viktigt steg är att fastställa en nationell nordområdesstrategi för Barentssamarbetet och uppdra till länen att utveckla regionala och eventuellt lokala handlingsplaner.

Stockholm den 26 oktober 2010

Karin Åström (S)

Maria Stenberg (S)